

Kommentar fra Næringsalliansen/Bergen Næringsråd

Finanskrisen merkes fortsatt hos bedriftene i Bergensregionen og 9 av 10 er berørt av krisen. 44% er betydelig påvirket, og det er 6 % mer enn for ett år siden.

Samtidig har bedriftens aktivitet og helsetilstand utviklet seg bedre enn bedriften hadde forventet for 8 av 10, men da fra et utgangspunkt der "alle" trodde at krisen ville slå svært hardt.

Det er bare 15 % av bedriftene har kunne benyttet seg av tiltaks- og krisepakker.

Undersøkelse gjennomført av Bergen Næringsråd, Stord Næringsråd, Vest Næringsråd, Nordhordland Handverk og Industrielag og Osterøy Industrielag. Den viser også at alle områdene er sterkt påvirket av finanskrisen, men at den rammer mindre hardt i kommune rundt Bergen enn i selve byen.

Undersøkelsen har 758 respondenter (23,8% av de spurte).

Noen hovedfunn:

Bedriftene merker finanskrisen mest gjennom:

- Redusert omsetning 61 % (opp 14 %)
- Bortfall av ordrer 35 % (opp 3 %)
- Ansettelsesstopp (23 %) (ned 4 %).

De bransjer som er mest berørt:

- Maritim 100 % (+ 10 %)
- Industri 98 % (- 2%) -
- Bygg og anlegg 94 % (+7%)
- Leverandører oljeindustri 93 % - her er 70 % nå sterkt påvirket (54 % i fjor)
- Bank og finans 90% (+8%)
- Varehandel 76 % (som i fjor)

Omsetning, ansatte og "bedriftens helsetilstand"

77% av bedriftene har en omsetningsreduksjon, for flertallet er den mellom 5 og 25 %.

14 % har en omsetningsreduksjon som er mer enn 25 %.

4 av 10 bedrifter har redusert antallet ansatte, det er omtrent som forventet for ett år siden (37%).

Av disse har 85% av bedriftene reduksjoner i området inntil ¼ av staben og 15 % på mer enn ¼ av staben.

Bergen og kommunene rundt

Omsetningen er redusert for mer enn 7 av 10 bedrifter både i byen og kommunene rundt.

Osterøy og Bergen har noe større reduksjon i ansatte enn de øvrige områdene. Men også på Stord, i Nordhordland og i Vest er 3 av 10 bedrifter redusert antall ansatte.

Ikke tilgang på ny oppdrag er største utfordringene både i distriktet og byen.

Forventninger for 2010

Bedriftene er delt omtrent på midten i forventningene til omsetning kommende år. 56 % tror på økt omsetning eller uendret fra dagens reduserte nivå, mens 44 % tror på ytterligere reduksjon.

På personellsiden er bedriftene langt mer optimistiske. Her tror 62 % på ingen reduksjon, mens 25 % tror på en reduksjon på inntil 10 %. Bare noen få tror på større reduksjoner.

Benyttede tiltak:

For dem som har benyttet seg av tiltak (15%) er offentlige oppdrag den største potten (40 %). Utover dette er det offentlige vedlikeholdsoppdrag, nye permitteringsregler, bankpakker, støttetiltak fra Nav og

ordninger gjennom GIEK. I maritim sektor er det f. eks bare 6 % som har kunne benytte tiltakspakkene.

Bedriftenes utfordringer i øyeblikket

¾ sliter med oppdrag, der bedriftenes største utfordring i øyeblikket er ordretørke og kanselleringer. 56 % oppgir ingen tilgang på nye oppdrag, og 18 % nevner kanselleringer som en stor utfordring. De fleste sliter også med lavere priser (dumpingpriser sier noen), lavt investeringsnivå og generell "markedstreghet". De fleste innkjøpere/byggherrer har lengre beslutningsprosesser enn før.

Kreditt – og utfordringer

Ved tidligere undersøkelser har kapital og prisen på kreditt vært fokusert som et hovedtema. Dette har vi nå fokusert spesielt, og det virker som om situasjonen har stabilisert seg for små og mellomstore bedrifter. De oppgir at bankene har blitt mer "ryddige" der prisen på kapital er redusert fra toppnivået og nærmer seg prisnivået før krisen. Men de store bedriftene opplever fortsatt dette som en utfordring, og 20 % av respondentene opplever at det blir møtt med et høyt kredittnivå.

Likviditet er likevel fortsatt største utfordringen for knapt 30 % av bedriftene. De er også bekymret for en økende rente, og mange sliter med sene og dårlige betalere blant egne kunder.

Hva må til for å komme ut av krisen?

Våre bedrifter er også utfordret på hva som er viktigste tiltak for å komme ut av krisen, og de oppgir svært mange tiltak som de mener myndighetene bør vurdere:
Oppsummert finner vi disse fellestrekkene:

1. Redusert arbeidsgiveravgift

Et tiltak for å stimulere til økt sysselsetting for å redusere arbeidsledigheten. Kan være som et tidsbegrenset tiltak: "Må snart blir slutt på at vi straffes for å ansette folk", som en skriver

2. Langsiktig stabil rente

Viktig at myndighetene fortsatt bruker renten som et middel for å få opp investeringene og gi forutsigbarhet over lengre tid, gjerne i kombinasjon med å garantere for lån med lav rente og gode avbetalingssetter for å stimulere små og mellomstore bedrifter.

3. Fjerne formueskatt på arbeidende kapital

Viktig tiltak for å holde hjulene i gang og stimulere til aktivitet.

4. Sikre stabil valuta

En stor del av vært næringsliv er internasjonalt relatert. De må sikres konkurransedyktige rammevilkår – spesielt nevnes dette i maritim relatert næring og øvrig eksportindustri.

Konkrete stimuleringsiltak

På spørsmål som ellers bør gjøres for å opprettholde sysselsettingen, er det noen forhold som går igjen. Dette er basert på enkelt svar, men følgende er gjengangere:

- Videreføre pakker på offentlige prosjekt (bygg og infrastrukturiltak)
- Kredittiltak i andre næringer som trenger stimulering i en periode (Shipping)
- Midlertidige støttetiltak for å opprettholde olje- og gassnæringen og kompetansen her
- Vurdere Statoils "markedsrett" – de bestemmer for mye av prisen på alle tiltak som skjer i Nordsjøen